

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/57/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8120200438
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8120200438.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana v právnej veci žalobkýň: 1. Mgr. O. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom Na W. XXX/XX, N. R. C., zastúpená opatrovníčkou O. I., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Na W. XXX/XX, N. R. C., 2. O. I., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Na W. XXX/XX, N. R. C., obe žalobkyne zastúpené: JUDr. Milanom Szöllössym, advokátom so sídlom Mlynská 28, Košice, proti žalovanému: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 17.06.2022 č.k. 14C 1/2020-163, jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok okrem výroku III. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu 1. inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi v 1. rade a žalobkyňi v 2. rade sumu po 25.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobkyniam v 1. a 2. rade priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 % z istín prisúdených tej-ktorej žalobkyňi s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že dňa 21.10.2017 sa medzi obcami S. a H. stala dopravná nehoda, pri ktorej vodič motorového vozidla D. E.: N. XXX DN, K. I. (brat žalobkyne v 1. rade a syn žalobkyne v 2. rade) pri predchádzaní pravotočivej zákruty prešiel s vozidlom do protismeru a narazil do protiídúceho autobusu zn. J., pričom obidve žalobkyne boli spolujazdkyne v predmetnom motorovom vozidle. Žalobkyňa v 1. rade pri tejto dopravnej nehode utrpela ťažké poškodenie zdravia s následnou invalidizáciou, telesným a mentálnym postihnutím. Vážne trvalé poškodenia zdravia znamenajú pre žalobkyňu v 1. rade odkázanosť na starostlivosť iných osôb a nezvratné telesné a mentálne postihnutie. Trestné stíhanie proti vodičovi bolo zastavené, nakoľko obe žalobkyne nedali súhlas na trestné stíhanie, keďže vinníkom dopravnej nehody bol ich brat, resp. syn K. I.. Súd prvej inštancie zistil, že medzi stranami sporu neboli sporné skutkové otázky ohľadom skutkového deja nehody a jej následkov. Nebolo sporné, že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobkýň a že žalovaný bol v čase dopravnej nehody poisťovateľom povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a že predmetná poistná udalosť bola žalovanému riadne oznámená. Z nerozporovaných tvrdení žalobkýň súd prvej inštancie skonštatoval, že pri dopravnej nehode došlo k zásahu do telesnej integrity žalobkyne v 1. rade a k vážnemu a trvalému poškodeniu jej zdravia znamenajúcemu jej trvalú, doživotnú invaliditu, keďže je ťažko telesne a mentálne postihnutá. Ujma spôsobená žalobkyňi v 1. rade sa v jej súkromnom a rodinnom živote prejavuje predovšetkým rapídnu degradáciou kvality jej súkromného života vo vzťahu k nej samej, nakoľko svoj súkromný a osobný život nemôže prežívať v kvalite a komforte ako normálna zdravá žena. Ohľadom rozsahu ujmy na strane žalobkyne v 1. rade súd prvej inštancie odkázal na bod 2.1. odôvodnenia, v ktorom sa nachádzajú žalovaným nerozporované tvrdenia žalobkýň. Z rovnakých dôvodov nespornosti tvrdení súd odkázal

aj na bod 2.2. odôvodnenia, čo do popisu ujmy na strane žalobkyne v 2. rade. Spornou bolo právne posúdenie veci v otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, § 100 - § 102 Občianskeho zákonníka, § 427 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a podľa § 1 a nasl. zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len Zákon o PZP).

3. Žalovaný námietku opieral najmä o tvrdenie, že náhrada nemajetkovej ujmy v zmysle platnej právnej úpravy nie je krytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Uviedol, že judikatúra, na ktorú poukazoval vo svojich vyjadreniach žalovaný, je však v súčasnej dobe už prekonaná, a to judikatúrou, na ktorú správne poukazovali žalobkyne a súd prvej inštancie aj vymenoval závery z podľa jeho názoru najvýznamnejších rozhodnutí vyšších súdnych autorít, ktoré sa zaoberali otázkou pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, kedy došlo k zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V tejto súvislosti akcentoval aj vyriešenie otázky zodpovednosti za nemajetkovú ujmu spôsobenú pri dopravnej nehode, ktorá bola judikovaná aj Súdny dvorom EÚ, a to rozsudkami vo veci Haasová C-22/12 a vo veci Drozdovs C-277/12. Súd prvej inštancie nevidel dôvod odchyliť sa od záverov rozsiahlej judikatúry súdov, vrátane najvyšších súdnych autorít, ktorá za posledné roky jednoznačne ustálila uplatňujúci eurokonformný výklad právnych predpisov extenzívny, výklad pojmu „škoda“, používaný v slovenskom právnom poriadku v rámci úpravy povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a vo svetle týchto záverov mal prvoinštančný súd za to, že u žalovaného je daná pasívna vecná legitímácia vyplývajúca z § 15 ods. 1 Zákona o PZP. Mal ďalej za preukázané, že medzi žalobkyňami pred nehodou existovali silné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života a porušením práva na zdravie došlo k neoprávnenému zásahu do týchto osobnostných práv oboch žalobkýň. Skonštatoval, že predmetné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy medzi žalobkyňami existujú aj v súčasnosti, avšak ich kvalita je neporovnateľne nižšia a nie je možné ich plnohodnotne ďalej rozvíjať, keď následky sú trvalé a neodstrániteľné. Zdôraznil, že žalobkyne prakticky prišli o možnosť naplno rozvíjať svoj vzťah s najbližšou osobou, mamou, resp. dcérou. Závery o skutočne najbližšom príbuzenskom vzťahu medzi žalobkyňami umocňuje aj to, že ešte v rannom veku žalobkyni v 1. rade náhle zomrel otec, a preto jej matka, žalobkyňa v 2. rade sa snažila vynahradiť otca a súčasne si v žalobkyni v 1. rade v dospelosti našla spoločníka do života. Pri posudzovaní predmetnej veci súd vychádzal z predpokladu, ktorý síce vyznieva cynicky, avšak odzrkadľuje odôvodnené a racionálne závery, že ujma na strane účastníkov dopravných nehôd a ich blízkych osôb v prípade, že nedošlo k usmrteniu osoby, ale k vážnemu a trvalému poškodeniu jej zdravia, ktoré ju vo všetkých oblastiach života výrazne obmedzuje a limituje možnosti jej uplatnenia, je vzhľadom na neustále utrpenie a prežívanie diskomfortu na strane poškodeného i jeho blízkych o to závažnejšia, než pri spôsobení smrti osoby. Jednoducho povedané, pri preživších obetiach dopravných nehôd so závažnými a trvalými následkami na ich zdraví, môže prežívať takáto obeť i jej najbližší opakovane traumy, utrpenie, smútok, úzkosti a denne sa potýkajú s diskomfortom a následkami dopravnej nehody, pričom vyhnúť sa myšlienkam na traumatizujúci zážitok je omnoho náročnejšie.

4. Ak žalovaný namietal, že sa žalobkyne nedožadovali morálneho zadosťučinenia vo forme odsúdenia ich rodinného príslušníka v trestnom konaní, súd prvej inštancie nepovažoval konanie žalobkýň za rozporné so zákonnými možnosťami náhrady nemajetkovej ujmy. Je pochopiteľné, že odsúdenie rodinného príslušníka by zrejme žalobkyniam neprinesol morálne zadosťučinenie, ale naopak ďalšiu traumy do ich rodinného života.

5. Považoval tak nároky žalobkýň čo do základu za dané. K hlavnej námietke žalovaného, a to záverom o tom, že uplatnená nemajetková ujma v peniazoch je krytá nárokmi, ktoré boli žalobkyniam vyplatené z titulu zodpovednosti za škodu podľa § 444 OZ uviedol, že v rozhodovacej praxi slovenských súdov sa závery ohľadom týchto námietok ešte rôznia a to predovšetkým z dôvodu existencie dvoch protichodných rozhodnutí našich najvyšších súdnych autorít, a to rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/65/2013 (R 1/2015) a rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 426/2014.

6. Súd prvej inštancie sa stotožnil so závermi judikatúry R 1/2015, ktorý považuje pre vývoj judikatúry súdov nižších stupňov za smerodajný, keďže bol zverejnený v zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu, kedy sa najvyšší súd snaží práve ujednotiť smerovanie výkladov súdov nižších stupňov o rozhodovaní v obdobných veciach. Nebolo možné uzavrieť, že by ústavný súd pri prieskume rozhodnutí, ktoré sa

uberajú výkladom nemajetkovej ujmy vo svetle tohto judikátu, konštatoval ústavnú neudržateľnosť. Súd prvej inštancie má za to, že náhrady podľa § 444 OZ nepokrývajú tú špecifickú oblasť ochrany osobnosti týkajúcu sa rodinného a súkromného života osôb dotknutých neoprávneným zásahom. Zároveň dodal, že závery ústavného súdu, na ktoré žalovaný poukazoval ohľadom pokrytia nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy, vychádzajú z krytia tohto nároku vyplatením náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. V prejednávanom prípade však bola náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia vyplatená iba žalobkyni v 1. rade a je zjavné, že tento nárok nemôže pokrývať ujmu na právach žalobkyne v 2. rade.

7. Súd prvej inštancie skonštatoval, že nárok žalobkýň premlčaný nie je, keď tieto uplatnili náhradu nemajetkovej ujmy vo všeobecnej trojročnej lehote podľa § 101 Občianskeho zákonníka.

8. Pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd poukázal na to, že vychádzal z kritérií, ktoré zosumarizoval Ústavný súd ČR v rozhodnutí I. ÚS 2844/14 s tým, že je potrebné skúmať intenzitu vzťahu žalobcu so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Hoci tieto kritériá pojednávajú o odškodňovaní osôb pozostalých po zomrelých obetiach, tieto kritériá sú podľa súdu prvej inštancie po ich úprave pre danú situáciu preživšieho poškodeného a jeho príbuzných použiteľné. V tejto súvislosti vyhodnotil, že medzi žalobkyňami bolo pred dopravnou nehodou vrúcne a silné puto a ich intenzita vzťahu bola nadštandardná. Zohľadňoval vek oboch žalobkýň, obe boli v produktívnom veku, kedy obe mohli prispievať k rozvoju ich vzťahu, napíňať ho svojím pričinením a ovplyvňovať jeho smerovanie. Žalobkyne neboli na sebe po hmotnej stránke závislé. Satisfakcia vo forme odsúdenia pôvodcu zásahu v trestnom konaní by nemala pre nich pozitívnu hodnotu, skôr naopak.

9. Zdôraznil, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je náhradou za plnohodnotný život a zdravie, pretože žiadna suma súdom priznaná nie je dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu na to, aby nahradila pôvodné dopravnou nehodou nedotknuté súkromie a rodinný život žalobkýň. Jej účelom a zmyslom je zmiernenie následkov vznikutej ujmy. Táto má umožniť tzv. citové obveselenie, nemá byť zábezpekou, zdrojom obživy, ani náhradou príjmu. Žiadna suma, ani vysoká, ani nízka, nemôže byť dostačujúcim ekvivalentom ochrany osobnosti. Napriek tomu súd musí na základe určitých objektivizovateľných kritérií určiť jej primeranú výšku a v tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na viaceré rozhodnutia súdov, ktoré podľa jeho názoru zohľadňovali najpodobnejšie prípady vzhľadom na následok - poškodenie zdravia fyzickej osoby neoprávneným zásahom. Zohľadňujúc všetky tieto skutočnosti mal za to, že primeranou náhradou nemajetkovej ujmy pre obe žalobkyne bude suma po 25.000 eur ako primeraná a to aj s ohľadom na rozhodovaciu prax súdov v podobných veciach, resp. vo veciach zásahov do práva fyzickej osoby na ochranu osobnosti. V prevyšujúcej časti tak žalobu ako nedôvodnú zamietol a o trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

10. Proti tomuto rozsudku, okrem výroku III., podal včas odvolanie žalovaný, ktorý navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zmenil tak, aby žalobu žalobkýň zamietol v celom rozsahu a uplatnil si nárok na náhradu trov konania. So závermi prvoinštančného súdu nesúhlasí. Podľa jeho názoru o veci bolo nesprávne rozhodnuté pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, keďže súd prvej inštancie nesprávne posúdil pasívnu legitimáciu žalovanej, vznesenú námietku premlčania, výšku uplatneného nároku a nesprávne rozhodol o náhrade trov konania. Podľa názoru žalovaného premlčanie nároku bolo potrebné posúdiť podľa § 106 Občianskeho zákonníka, keďže k zásahu do osobnostných práv žalobkýň malo dôjsť v dôsledku poškodenia zdravia žalobkyne v 1. rade pri dopravnej nehode 21.10.2017, pričom o tom, kto im za škodu zodpovedá sa dozvedeli v deň dopravnej nehody, nakoľko vodičom vozidla, v ktorom sa viezli ako spolujazdkyne obe žalobkyne, bol brat a syn žalobkýň a táto vedomosť postačuje pre uplatnenie práva. Dňom dopravnej nehody a poškodením zdravia žalobkyne v 1. rade mali obe žalobkyne vedomosť o všetkých skutočnostiach potrebných pre uplatnenie svojho práva na náhradu nemajetkovej ujmy, od nasledujúceho dňa im začala plynúť dvojročná subjektívna premlčacia lehota, tá uplynula 22.10.2019 a žaloba bola podaná na súde 10.01.2020, teda v čase uplatnenia tohto nároku na súde lehota márne už uplynula, a preto súd prvej inštancie mal akceptovať vznesenú námietku premlčania. Rovnako za nesprávne považuje žalovaný posúdenie jeho vecnej pasívnej legitimácie pre toto konanie. Nepopiera, že bol poisťovateľom povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktoré viedol vodič K. I., a ktorým bola dopravná nehoda spôsobená, avšak zdôrazňuje, že toto neznamena, že len žalovaný ako poisťovateľ nejako zasiahol do osobnostných práv žalobkýň a to s prihliadnutím na to,

že povinnosť poskytnúť zadosťučinenie podľa § 13 OZ je subjektívne spätá s tým, kto sa zásahu do týchto práv iného dopustil a ide preto o výlučnú osobnú povinnosť tohto subjektu, ktorá neprechádza na ďalšiu osobu, pričom Občiansky zákonník nemá ustanovenie, ktoré by umožňovalo prípadný prechod tejto povinnosti na ďalšiu osobu ako osobu povinnú z tohto hmotnoprávneho vzťahu.

11. Žalovaný nesúhlasí ani s rozhodnutím súdu prvej inštancie pokiaľ sa týka priznania nároku pre obe žalobkyne, čo do jeho základu, ako aj do jeho výšky, majú za to, že uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je pokrytý nárokmi, ktoré bolo žalobkyniam vyplatené titulom náhrady škody na zdraví podľa § 444 a nasl. Občianskeho zákonníka a v tejto súvislosti odkazuje v celom rozsahu na závery vyjadrené v uznesení Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 426/2014, ktoré je z neskoršieho dáta ako rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 65/2013, ku ktorého záverom sa nesprávne priklonil súd prvej inštancie. Ústavný súd SR pritom rozhodol o neopodstatnenosti sťažnosti žalobkyne proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu o zamietnutí nároku žalobkyne na zaplatenie nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ústavný súd SR v odôvodnení rozhodnutia jasne vyslovil názor, že v prípade uplatnenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, táto náhrada v sebe pokrýva plne uplatnenie nárokov za zásah do osobnostných práv podľa § 11 OZ a preto správne súd žalobu zamietol. Žalovaný zdôraznil aj to, že obe žalobkyne si uplatnili u žalovaného náhradu škody titulom poškodenia zdravia, pričom žalovaným im bolo poukázané plnenie nateraz v celkovej výške 250.435,91 eur. Konkrétne žalobkyňi v 1. rade bolo poskytnuté plnenie titulom bolestného, sťaženia spoločenského uplatnenia, straty na zárobku počas PN, straty na zárobku po skončení PN (úrazová renta), ako aj jednorazové odškodnenie podľa § 449a OZ a žalobkyňi v 2. rade titulom bolestného bola plnená suma 912 eur. Okrem toho na Okresnom súde Prešov aktuálne prebieha konanie pod sp. zn. 13C 60/2019 iniciované žalobkyňou v 1. rade, v ktorom sa proti žalovanému domáha zaplatenia ďalších nárokov titulom poškodenia zdravia a to sumy ďalšieho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia a náhrady úrazovej renty za zaostané obdobie, ako aj zaplatenia mesačnej úrazovej renty od 01.01.2020 do budúca. S touto argumentáciou sa podľa žalovaného súd prvej inštancie dostatočne nezaoberal. Žalovaná namieta aj výšku súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy majú za to, že rozhodnutie je aj v tomto smere nesprávne a priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy považuje vo vzťahu k oboj žalobkyniam za neadekvátnu a neprimeranú. Pri porovnaní iných rozhodnutí súdov v podobných veciach súvisiacich s náhradou nemajetkovej ujmy pozostalých, súd prvej inštancie v danom konaní priznal preživším poškodeným oveľa vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy ako túto súdy priznávajú v oveľa závažnejších prípadoch zásahu do osobnostných práv a to v dôsledku úmrtia a tak celkovej straty im blízkej osoby, a preto takto priznané náhrady nemajetkovej ujmy nemožno podľa žalovaného považovať za primerané. Žalovaný opäť akcentoval to, že obe žalobkyne sa ako poškodené voči pôvodcovi zásahu - vodičovi motorového vozidla nedožadovali žiadneho, ba ani len morálneho zadosťučinenia a nedali súhlas na jeho trestné stíhanie. Nie je pritom na mieste, aby súd diferencoval výšku náhrad nemajetkovej ujmy pre prípady, kedy je žalovaný samotný pôvodca zásahu, v danom prípade fyzická osoba a kedy je žalovaným aj alebo iba poisťovňa / kancelária poisťovní, ktoré samozrejme disponujú väčším kapitálom než bežný fyzická osoba. Súd prvej inštancie tak priznal žalobkyniam nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v neprimeranom rozsahu, ktorý by pre pôvodcu zásahu bol likvidačným. V súdnej veci bolo ďalej nutné pomenovať intenzitu zásahov do tvrdených práv žalobkyň a tým aj výšku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá sa takto javí ako neprimeraná a neodôvodnená, nakoľko súd prvej inštancie neprihliadol na naplnenie požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú ujmu a tiež požiadavky nezneužívania tohto právneho prostriedku. Prostredníctvom porovnania práve prípadu Kontrová proti Slovenskej republike, kedy bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 25.000 eur, v uvedenej veci sa jednalo o tzv. zlyhanie štátu pri vyhrážkach manžela poškodenej, v dôsledku čoho poškodená pani Kontrová prišla o obe svoje maloleté deti vo veku 5 rokov a 1 rok (otec, ktorý ich násilne usmrtil, spáchal následne samovraždu), čím došlo k absolútnej deštrukcii rodinného života, k úplnému zničeniu všetkých súvisiacich emocionálnych väzieb a to aj s prihliadnutím na šokujúcu mieru sprievodných okolností prípadu.

12. Podľa žalovaného, pokiaľ ďalej súd prvej inštancie poukázal na určitú pomôcku pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy v súvislosti s úpravou obsiahnutou v zákone č. 274/2017 o obetiach trestných činov, pričom ale nezohľadnil, že v roku 2017, kedy došlo k poškodeniu zdravia žalobkyne v 1. rade, minimálna mzda predstavovala 435 eur, 50-násobok tejto minimálnej mzdy bol 21.750 eur, preto bolo namieste takto zistenú výšku odškodnenia pomerne rozdeliť medzi obe žalobkyne. Žalovaný napokon nesúhlasí ani s rozhodnutím prvoinštančného súdu ohľadom trov konania, uplatnený nárok žalobkyň

bol neprimeraný vo vzťahu k tomu, čo vyplýva z početnej rozhodovacej činnosti súdov SR v dôsledku čoho sú predvídateľné aj rámce priznania jej novej finančnej náhrady nemajetkovej ujmy a súčasne za stavu, ktorý možno považovať za rozhodný a to, že žalobkyne boli zastúpené právnym zástupcom, čo z povahy veci významným spôsobom zvyšuje mieru predvídateľnosti toho, ako môžu sudy posúdiť uplatnený nárok, navrhuje, aby súd o nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 255 CSP a priznal nárok na náhradu trov podľa pomeru úspechu / neúspechu strán v spore. Na základe týchto dôvodov žalovaný navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

13. Žalobkyne navrhli rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdiť ako vecne správny. Zdôraznili, že aj z judikatúry Najvyššieho súdu SR nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčava vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Všetky právne účinky spojené s podaním žaloby ostávajú zachované, vrátane právnych účinkov podania žaloby vo vzťahu k spočívaniu premlčacej doby podľa § 112 Občianskeho zákonníka a ani za tejto situácie nemohlo dôjsť k premlčaniu nároku žalobkyne v 1. rade skôr ako došlo k schváleniu úkonu, a to poskytnutia plnomocenstva a podanie žaloby zo strany príslušného súdu. Majú za to, že súd prvej inštancie sa správne vypořiadal aj s námietkou pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v tomto konaní. Zdôrazňujú, že ochrana osôb poškodených pri dopravnej nehode môže byť dostatočná len vtedy, ak zo systému povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla budú poskytované poškodeným osobám všetky nároky na náhradu škody, či ujmy, ktoré im vnútroštátne právo z titulu škody, či ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla priznáva. Zdôraznili, že súd prvej inštancie sa dôsledne a podrobne vypořiadal s tým, prečo sa priklonil k právnemu názoru vyjadrenému v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR publikovanom ako R 1/2015 a za rozhodujúci nepovažoval názor Ústavného súdu SR v jeho uznesení I. ÚS 426/2014. Za podstatné považujú to, že Ústavný súd SR nekonštatoval nesprávnosť vo vzťahu k právnemu názoru vyjadrenému v R 1/2015, ale len konštatuje, že opačný právny názor je ústavne udržateľný a zdôvodňuje prečo. Súd prvej inštancie správne rozhodol o výške náhrady nemajetkovej ujmy pre obe žalobkyne, nevybočil z rámci, ani sa mimoriadne neodklonil od judikatúry posudzujúcej náhrady nemajetkovej ujmy v podobných prípadoch a túto výšku patrične a pomerne podrobne zdôvodnil jednotlivými zistenými skutkovými okolnosťami. Napokon považujú za správne rozhodnutie aj pokiaľ ide o výrok o trovách konania a zdôrazňujú, že ani nová právna úprava Civilného sporového poriadku nevyklučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa predchádzajúcej právnej úpravy.

14. V písomnom podaní z 28.09.2022 žalovaný oznámil, že podaným odvolaním uviedol dôvody, pre ktoré sa nestotožňuje s rozhodnutím prvoinštančného súdu, nepovažuje za účelné opätovne zdôrazňovať a uvádzať argumentáciu týkajúcu sa nesprávnosti rozhodnutia prvoinštančného súdu. Jeho argumentácia zostala konzistentná v priebehu konania pred prvoinštančným súdom a rovnaká zostala aj po doručení stanoviska žalobkyň k podanému odvolaniu a bude preto vecou odvolacieho súdu vyhodnotiť podané odvolanie, resp. jeho dôvodnosť.

15. Ďalšie vyjadrenia strán sporu podané neboli.

16. Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu a teda okrem výroku III. v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a zistil, že nie sú dané podmienky pre potvrdenie, ani pre zmenu napadnutej časti rozhodnutia, nakoľko toto bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, naviac je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, pričom táto nepreskúmateľnosť dosahuje intenzitu nesprávneho procesného postupu znemožňujúceho strane (v danom prípade žalovanému), aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. So zreteľom na obsah odvolania žalovaného v odvolacom konaní bol preskúmaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovie vo vzťahu k žalobkyňiam v 1. a 2. rade, ako aj súvisiaci výrok o trovách konania strán sporu, a preto výrok o čiastočnom zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, ktorý odvolaním strán konania napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol a ako taký nadobudol právoplatnosť (§ 367 ods. 2 CSP).

18. V prejednávanej veci sa žalobkyne v 1. a 2. rade domáhajú vo vzťahu k žalovanému priznania náhrady nemajetkovej ujmy vzniknutej neoprávneným zásahom do ich súkromia a rodinného života tým, že pri dopravnej nehode dňa 21.10.2017 došlo k zásahu do telesnej integrity žalobkyne v 1. rade a k vážnemu a trvalému poškodeniu jej zdravia znamenajúcemu jej trvalú doživotnú invaliditu, keď je telesne a mentálne postihnutá. Takýmto spôsobom došlo podľa vyjadrení žalobkýň predovšetkým k rapidnej degradácii kvality súkromného života žalobkyne v 1. rade vo vzťahu k nej samej, nakoľko svoj súkromný a osobný život nemôže prežívať v kvalite a komforte ako normálna zdravá žena a pokiaľ ide o ujmu na strane žalobkyne v 2. rade, bolo poukazované na to, že sociálna a citová väzba medzi ňou a žalobkyňou v 1. rade, jej dcérou, je definovaná už samotným vzťahom matky a dcéry so všetkými špecifikami a citovým pripútaním matky k dcére. Žalobkyňa v 2. rade argumentovala tým, že dopravná nehoda, pri ktorej došlo k závažnému poškodeniu zdravia jej dcéry, žalobkyne v 1. rade, už navždy poznačila spokojný život žalobkyne v 2. rade. Podstatným spôsobom degradovala jeho kvalitu, musí svojej dcére pomáhať pri základných životných úkonoch, aby aspoň čiastočne jej život uľahčila a teda poškodenie zdravia žalobkyne v 1. rade vážne narušilo aj osobné súkromie žalobkyne v 2. rade, ktorá od úrazu dcéry pozná len prácu a starostlivosť o dcéru a zároveň poukazovala aj na výrazne pozitívnu kvalitu ich vzájomných vzťahov. Podľa žalobkýň tak nečakaným závažným poškodením zdravia žalobkyne v 1. rade došlo k vážnemu zásahu do práva žalobkýň na ochranu osobnosti spočívajúceho v obmedzení ich súkromného a rodinného života.

19. Medzi stranami sporu nebolo sporné, že dňa 21.10.2017 sa stala dopravná nehoda, pri ktorej vodič motorového vozidla K. I. (brat a syn žalobkyne v 1. a 2. rade) pri prechádzaní miernej pravotočivej zákruty prešiel s vozidlom do protismeru a narazil do protiidúceho autobusu značky J., pričom žalobkyne v 1. a 2. rade boli spolujazdkyne v predmetnom motorovom vozidle. Žalobkyňa v 1. rade pri dopravnej nehode utrpela ťažké poškodenie zdravia s následnou invalidizáciou, telesným a mentálnym postihnutím.

20. Trestné stíhanie, ktoré bolo začaté v súvislosti s touto dopravnou nehodou bolo zastavené podľa § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku v spojení s § 215 ods. 1 písm. d), ods. 4 Trestného poriadku, uznesením Okresného riaditeľstva PZ SR v Prešove dňa 20.06.2018 z dôvodu neprípustnosti trestného stíhania, nakoľko žalobkyňa v 1. rade v zastúpení opatrovníkom a žalobkyňa v 2. rade nedali súhlas na trestné stíhanie, keďže vinníkom dopravnej nehody bol ich brat, resp. syn K. I..

21. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

22. Podľa § 13 ods. 1 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

23. Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

24. Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

25. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

26. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

27. Podľa § 427 ods. 1 a 2 OZ, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.

28. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PZP“), tento zákon upravuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len "poistenie zodpovednosti") a zriadenie Slovenskej kancelárie poisťovateľov (ďalej len "kancelária").

29. Podľa § 4 ods. 1 zákona o PZP, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

30. Podľa § 4 ods. 2 zákona o PZP, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu

a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,

b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí,

c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,

d) ušlého zisku.

31. Podľa § 4 ods. 4 zákona o PZP, poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

32. Podľa § 15 ods. 1 zákona o PZP, náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

33. Úprava ochrany súkromia, vrátane rodinného súkromia, vychádza zo zásady, že do súkromného života osoby sa nesmie neoprávnene zasahovať a nesmie sa jej súkromnému životu spôsobiť žiadna ujma. Funkciou práva na súkromie je totiž zabezpečiť pre fyzické osoby nerušenosť súkromnej sféry, v ktorej by mohli všestranne rozvíjať svoju osobnosť. Ústava Slovenskej republiky zároveň rodinný život priraduje k súkromnému životu, pričom toto priradenie treba interpretovať tak, že rodinný život a právo na jeho ochranu sú súčasťou súkromia. Ústava chráni aj súkromie fyzických osôb v ich rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne, či materiálne. Zásahy do týchto vzťahov, ktoré sú neoprávnené, možno kvalifikovať ako zásahy do rodinného života - do rodinného súkromia. V prípade, že i medziľudské väzby tvoriace základ a rámec súkromného života jednotlivcov dosahujú určitú intenzitu a vykazujú určité ďalšie charakteristiky, môže takouto deštrukciou vzťahov dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu súkromia ako čiastkového práva na ochranu osobnosti za podmienky, že konanie pôvodcu zásahu je protiprávne, je objektívne spôsobilé do práva na ochranu osobnosti zasiahnuť, ak existuje príčinná súvislosť medzi protiprávnym zásahom do osobnosti fyzických osôb, objektívne spôsobilým vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzických osôb a vznikom tejto nemajetkovej ujmy.

34. Je potrebné predovšetkým zdôrazniť, že súd prvej inštancie správne uzavrel, že žalovaný v danom spore o náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv poškodených pri dopravnej nehode spôsobenej prevádzkou motorového vozidla je vecne pasívne legitimovanou stranou sporu. Otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného súd prvej inštancie riešil v bode 25. preskúmaného rozsudku, v ktorom poukázal na aktuálne už konštantnú judikatúru dovolacieho súdu, ktorý sa vo viacerých rozhodnutiach zaoberal právnym posúdením pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v obdobných právnych veciach. V tejto súvislosti opodstatnene poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 zo dňa 31.07.2017, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR ako judikát R 61/2018. Z uvedeného vyplýva, že škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, z ktorého náhradou takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. Súd prvej inštancie správne zdôraznil, že pokiaľ toto právo svedčí pozostalým po obetiach dopravnej nehody, teda sekundárnym obetiam, o to viac svedčí osobe, ktorá sama utrpela dopravnou nehodu ujmu a nehodu aj prežila. S týmto právnym záverom sa stotožnil aj odvolací súd a tento korešponduje aj s rozhodnutím Najvyššieho súdu

SR vydaným v konaní pod sp. zn. 7Cdo 65/2013 zo dňa 28.05.2014, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí SR v čiastke 1/2015 ako judikát R 1/2015.

35. Pri riešení nastolenej právnej otázky bolo potrebné vychádzať aj z rozsudku ESD C-22/12, v ktorom bol vyslovený záver, že príslušné ustanovenia Smerníc (Rady 72/166/EHS z 24.04.1972, Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 a Rady 90/232/EHS zo 14.05.1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu (v zmysle hmotnej i nehmotnej ujmy) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Podľa názoru ESD, ak vnútroštátne (slovenské) právo upravuje v týchto prípadoch (dopravných nehôd) zodpovednosť poisteného v dvoch právnych inštitútoch a to i v inštitúte zodpovednosti za škodu, ako aj v inštitúte zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musia byť oba tieto druhy zodpovednosti predmetom poistného krytia.

36. Vo svetle uvedených záverov má aj odvolací súd za to, že u žalovaného je daná pasívna vecná legitímácia vyplývajúca z § 15 ods. 1 Zákona o PZP s ohľadom na skutočnosť, že škoda bola spôsobená prevádzkou motorového vozidla, bez ohľadu na to s akým výsledkom bolo ukončené trestné stíhanie vedené voči vodičovi motorového vozidla, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda, tak ako to bolo uvedené v uznesení Okresného riaditeľstva PZ SR v Prešove F.: V-XXX/X-Vys-PO-XXXX zo dňa XX.XX.XXXX.

37. Súd prvej inštancie sa ďalej správnym spôsobom vypořiadal aj s uplatnenou námietkou premlčania žiadaných nárokov zo strany žalobkyň v 1. a 2. rade a na jeho odôvodnenie vyjadrené v bode 30. preskúmaného rozsudku, odvolací súd v celom rozsahu poukazuje. Je potrebné zdôrazniť, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy je majetkovým právom, ktoré sa premlčí po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty (§ 101 Občianskeho zákonníka). Počiatok plynutia uvedenej lehoty je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia lehota začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv (uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo 365/2009 zo dňa 17.02.2011).

38. K tejto otázke je potrebné poukázať ja na rozsudok NS SR sp. zn. 2Cdo 194/2011, ktorý bol publikovaný ako judikát R 58/2014 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky tak, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. Začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takému zásahu došlo (do pozornosti tiež rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo 18/2016, 8Cdo 24/2017, 8Cdo 119/2017, 8Cdo 124/2017). S právnou argumentáciou žalovaného ohľadom účinkov žaloby vo vzťahu k žalobkyni v 1. rade až ku dňu právoplatnosti rozhodnutia o schválení právneho úkonu (rozsudok OS Prešov sp. zn. 30Ps 32/2021) sa nestotožňuje ani odvolací súd, keďže takýto výklad by znamenal výrazný zásah do uplatnenia práv osôb s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony ako je to v prípade žalobkyne v 1. rade, ktorej spôsobilosť na právne úkony je obmedzená rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 28.03.2019 č.k. 27Ps 14/2018 -84 a ktorej opatrovníčkou je žalobkyňa v 2. rade. Súd prvej inštancie preto správne uzavrel, že úkon v podobe podania žalobného návrhu bol realizovaný včas, iba k jeho schváleniu, pokiaľ ide o žalobkyňu v 1. rade, došlo až následne.

39. Odvolací súd navyše poukazuje aj na závery vyjadrené v uznesení NS SR sp. zn. 7Cdo 252/2021, podľa ktorých právo na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života (§ 13 ods. 2 OZ) vzniknutej usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode motorovým vozidlom je nárokom hrazeným z povinného zmluvného poistenia podľa z. č. 381/2001 Z.z. Premlčacia doba na jeho uplatnenie začína plynúť rok po poistnej udalosti (§ 104 OZ), do pozornosti tiež rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Cdo 113/2022 a 1Cdo 218/2021.

40. Pokiaľ ide o samotný základ nároku žalobkyň, žalovaný namietal, že v danom prípade nejde o tzv. postmortálnu ochranu osobnosti prostredníctvom nemajetkovej ujmy uplatňovanej cez pozostalých, ale

o ochranu osobnosti ako náhradu za inštitút sťaženia spoločenského uplatnenia opakovane cez náhradu nemajetkovej ujmy a to najmä v prípade žalobkyne v 1. rade, s čím sa podľa jeho názoru nemožno stotožniť. Žalovaný v tejto súvislosti opakovane namietal, že obe žalobkyne si už uplatnili náhradu škody titulom poškodenia zdravia pri predmetnej dopravnej nehode a žalovaným im bolo poukázané plnenie nateraz v celkovej výške 250.435,91 eur. Konkrétne žalobkyňi v 1. rade titulom bolestného bola priznaná suma 32.456 eur, titulom sťaženia spoločenského uplatnenia suma 136.804 eur, strata na zárobku počas PN (úrazový príplatok) v sume 1.919,56 eur, strata na zárobku po PN (úrazová renta) v sume 4.253,89 eur a jednorazové odškodnenie v zmysle § 449a Občianskeho zákonníka v sume 74.090,50 eur. Žalobkyňi v 2. rade bola titulom bolestného priznaná suma 912 eur s tým, že iné nároky si žalobkyňa v 2. rade voči žalovanému neuplatnila. Následne na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13C 60/2019 je vedené konanie iniciované žalobkyňou v 1. rade, v ktorom sa proti žalovanému - poisťovní domáha zaplataenia ďalších nárokov titulom poškodenia zdravia a to sumy 81.090 eur s prísl. za sťaženie spoločenského uplatnenia, sumy 108.947 eur titulom zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z., ako aj náhrady úrazovej renty za zaostané obdobie vo výške 1.039,03 eur s prísl. a zaplataenie mesačnej úrazovej renty v sume 301,23 eur od 01.01.2020 do budúcn. Podľa zistení odvolacieho súdu toto konanie právoplatne ukončené nie je. Žalovaný ďalej poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrené v uznesení I. ÚS 426/2014 zo dňa 13.08.2014 (a teda z neskoršieho obdobia než bol vydaný rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 65/2013 dňa 28.05.2014, k názorovej línii ktorého sa priklonil prvoinštančný súd).

41. Problematikou náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žiadala priama účastníčka dopravnej nehody a jej blízky príbuzný, sa zaoberal Najvyšší súd SR v uvádzanom rozhodnutí sp. zn. 7Cdo 65/2013 zo dňa 28.05.2014, ktoré bolo publikované aj v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR R 1/2015. Zo záveru tohto rozhodnutia dovolacieho súdu plynie „že ten istý skutkový dej môže v niektorom prípade zakladať zároveň tak nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej fyzickej osobe na jej osobnostných právach; tieto nároky treba dôsledne rozlišovať a pri ich posudzovaní mať na zreteli nielen odlišnosť vzťahov, z ktorých sú vyvodzované, ale tiež právnej úpravy, ktorá sa na ne vzťahuje.

42. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia nemožno vyvodiť, že by sa v rámci odškodňovania bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia mal zohľadniť aj zásah do dôstojnosti, súkromia alebo rodinného života poškodeného.

43. Naproti tomu Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení I. ÚS 426/2014 z neskoršieho obdobia, a to dňa 13.08.2014 sťažnosť sťažovateľky, taktiež poškodenej účastníčky dopravnej nehody (ako v prípade žalobkyne v 1. rade v prejednáwanej veci) odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť. Podľa Ústavného súdu SR z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu jasne a zrozumiteľne vyplynuli dôvody, pre ktoré potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby a ústavný súd považoval postup krajského súdu za ústavne akceptovateľný, výkladovo konzistentný a primerane argumentačne zdôvodnený. Zdôraznil, že aj keď ústavnému súdu v zásade neprislúcha dopĺňať, precizovať, či inak vylepšovať odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov, v reakcii na sťažnostné dôvody stručne dodal, že sťažnosti sťažovateľky nechýba racionalita v právnych úvahách, aj keď je súčasne zrejmé, že tieto prispôsobuje potrebám svojej právnej situácie. Nebolo sporné, že sťažovateľka si svoj nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 444 Občianskeho zákonníka uplatnila v inom súdnom konaní a v konaní, ktoré sa právoplatne skončilo preskúmaným rozsudkom krajského súdu, si uplatnila nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku tvrdeného zásahu do práv spätých s jej osobnosťou.

44. Ústavný súd v tomto rozhodnutí ďalej uviedol, že ustanovenia § 444 OZ, § 2 ods. 2 zákona č. 437/2004, § 4 ods. 1 citovaného zákona a § 5 ods. 5 citovaného zákona, sú aj z pohľadu ústavného súdu ústavne konformne interpretovateľné tak, ako to učinili okresný súd a krajský súd v právnej veci sťažovateľky. Skutočnosť, že protiprávnym konaním (pri dopravnej nehode) došlo k zásahu do jej zdravia a telesnej integrity, nebolo sporné. Nebolo tiež sporné, že v súvislosti, resp. v dôsledku poškodenia jej zdravia mala sťažovateľka preukázateľne nepriaznivé následky v jej osobnej aj rodinnej sfére. Hospitalizácia a následné liečenie mali vplyv na realizáciu jej životných úkonov, nemohla plnohodnotne žiť a pracovať, nemohla plnohodnotne plniť svoju úlohu matky a manželky, bola obmedzená v starostlivosti o chorého manžela. Ústavný súd preto nerozporoval názor sťažovateľky, že

dôsledky poškodenia zdravia sa prejavili aj vo viacerých sférach jej súkromného a rodinného života. Z pohľadu citovanej platnej právnej úpravy je však zrejmé, že tieto ujmy sú kryté inštitútom sťaženia spoločenského uplatnenia a odškodňované jednorazovo na základe bodového ohodnotenia v závislosti od rozsahu obmedzení pri uplatnení v živote a spoločnosti. Citované ustanovenia zákona č. 437/2004 Zb. teda upravujú náhradu za dôsledky poškodenia zdravia v pracovnom, kultúrnom, súkromnom, manželskom, ale napr. aj v politickom, či športovom živote. Pokrývajú teda náhradu všestranných obmedzení poškodeného v rôznych sférach jeho života, pri plnení jeho rôznych spoločenských úloh, ktoré sa prejavili ako dôsledok poškodenia zdravia. Ústavný súd považoval za vhodné tiež pripomenúť, že platná právna úprava počíta aj s možnosťou zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia najviac o 50 %, pričom aktuálna judikatúra NS SR túto možnosť nespája výlučne s uznaním invalidity. Takéto zvýšenie pritom prichádza do úvahy v takých prípadoch, kde paušalizovaná náhrada sťaženia spoločenského uplatnenia cez bodové ohodnotenie, celkom zjavne neplní dostatočne satisfakčnú a reparačnú funkciu a je na mieste a v záujme spravodlivého usporiadania porušených vzťahov, túto náhradu súdom zvýšiť. Aj preto bol z pohľadu ústavného súdu právny záver krajského súdu o odškodnení dôsledkov poškodenia zdravia aj v súkromnom a rodinnom živote prostredníctvom inštitútu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia ústavne konformný a akceptovateľný.

45. Ústavný súd ďalej zdôraznil, že novšia judikatúra ústavného súdu už smeruje aj k posudzovaniu namietaného porušenia hmotných práv v rozhodnutí všeobecného súdu a to aj bez toho, aby sťažovateľ musel namietat, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z článku 46 až 48 Ústavy SR. V súvislosti s tvrdým zásahom do označených práv ústavný súd konštatoval, že vzhľadom na záver krajského súdu o absencii vzniku nároku sťažovateľky na náhradu nemajetkovej ujmy, nemožno uvažovať o zásahu do týchto práv. Totiž ak krajský súd zhodne s okresným súdom ústavne konformne a akceptovateľne výkladom relevantných noriem dospeli k záveru, že sťažovateľke nevznikol právny nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ, pretože ňou tvrdené ujmy sú odškodňované prostredníctvom inštitútu sťaženia spoločenského uplatnenia a tento jeho názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný, je zjavné, že chyba akákoľvek možná príčinná súvislosť medzi rozsudkom krajského súdu a označenými právami. Aj v tejto časti preto ústavný súd odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

46. Skutočnosť, že Ústavný súd SR sa v namietanom uznesení nezaoberal prípadnou ústavnou neudržateľnosťou rozhodnutia a závermi vyjadrenými v judikáte Najvyššieho súdu SR R 1/2015 bez ďalšieho neznamena, že na takéto rozhodnutie vyššej súdnej autority nemožno prihliadať. Ako bolo spomínané, ústavný súd sa zaoberal postupom príslušného krajského súdu z pohľadu jeho akceptovateľnosti, výkladovej konzistentnosti a argumentačného zdôvodnenia, ale zároveň poukázal aj na interpretáciu ust. § 444 OZ v spojení s § 2, § 4 a § 5 zákona č. 437/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.

47. Tomuto záveru podľa zistení odvolacieho súdu zodpovedal napokon aj ďalší postup Krajského súdu v Trnave, ktorého predchádzajúce rozhodnutie vydané v konaní sp. zn. 24Co 202/2011 Najvyšší súd SR zrušil práve v konaní sp. zn. 7Cdo 65/2013 (judikát R 1/2015). Krajský súd v Trnave po vydaní rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 65/2013 uznesením zo dňa 29.09.2015 č.k. 26Co 312/2014-510 predtým vydaný rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Zároveň upriamil pozornosť na to, že popri rozhodnutí dovolacieho súdu v danej veci existuje uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 426/2014 týkajúce sa súbehu, či konkurencie nárokov z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia a z titulu náhrady nemajetkovej ujmy pri ochrane osobnostných práv s upriamením pozornosti na citáciu bodov 16. až 19. odôvodnenia uznesenia ústavného súdu.

48. V závislosti od uvedeného sa javí, a to vo vzťahu k nárokom žalobkyne v 1. rade, že vnútorné prežívanie súvisiace so zásahom do jej súkromného a rodinného života v dôsledku závažného poškodenia zdravia pri dopravnej nehode, môže zahŕňať aj skutkové tvrdenia súvisiace s už priznaným, či aktuálne ďalej požadovaným nárokom na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia a jeho zvýšenia. Zo spomínaného rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 426/2014 skutočne plynie, že právo na náhradu škody z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia, podľa § 444 OZ a právo na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ, sú samostatné nároky fyzickej osoby, a preto ich nemožno duplicitne uplatňovať na základe rovnakých skutkových tvrdení. Dôsledky poškodenia zdravia žalobkyne v 1. rade sa tak ako u sťažovateľky vo veci prejednávanej Ústavným súdom SR prejavili vo viacerých sférach jej súkromného a rodinného života, keď z tohto pohľadu sa javí, že i tieto majú byť kryté inštitútom

sťaženia spoločenského uplatnenia a odškodňované jednorazovo na základe bodového ohodnotenia v závislosti od rozsahu obmedzení pri uplatnení v živote a v spoločnosti. Nemožno opomenúť, že náhrada sťaženia spoločenského uplatnenia pokrýva náhradu všestranných obmedzení poškodeného v rôznych sférach jeho života pri plnení rôznych spoločenských úloh, ktoré sa prejavili ako dôsledok poškodenia zdravia (do pozornosti tiež uznesenie Krajského súdu Prešov sp. zn. 12Co 29/2022). Nemožno teda bez ďalšieho vylúčiť, že následky, ktoré uviedla žalobkyňa v 1. rade vo svojej žalobe, možno stotožniť s podstatou sťaženia spoločenského uplatnenia, čo nezmení právnu podstatu nároku len preto, že je pomenovaná ako nemajetková ujma.

49. V závislosti od uvedeného je zrejmé, že s touto právnou, ale aj skutkovou argumentáciou žalovaného, a to vo vzťahu k žalobkyni v 1. rade, sa prvoinštančný súd dostatočne nezaoberal a nevysporiadal. Rozhodnutie súdu prvej inštancie pokiaľ ide o vzťah žalobkyne v 1. rade a žalovaného, bolo tak vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, je nepreskúmateľné pre nevyrovnanie sa s podstatnými námietkami uplatňovanými v tomto konaní, vrátane odkazu na príslušnú judikatúru, preto postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP odvolací súd rozsudok zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec tomuto súdu na ďalšie konanie tak, ako to určuje § 391 ods. 1 CSP. V ďalšom konaní (predovšetkým s odkazom na odôvodnenie uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 426/2014) súd prvej inštancie dôsledne zistí, či už doteraz priznané a žalovaným uhradené sťaženie spoločenského uplatnenia, resp. jeho ďalšie uplatnenie žalobkyňou v 1. rade v konaní Okresného súdu Prešov sp. zn. 13C 60/2019 nie je požadované na základe rovnakých skutkových tvrdení ako je tomu aj v prejednávanej právnej veci. Bude potrebné opätovne posúdiť, či nároky, z ktorých sa žalobkyňa v 1. rade domáha formou nemajetkovej ujmy prostredníctvom § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka v súvislosti s tým, že bolo zasiahnuté do jej zdravia, telesnej integrity, do rodinného života a súkromného života, si už uplatnila v rámci odškodňovania bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (§ 444 OZ a zákon č. 437/2004 Z.z.). Každý nárok žalobkyne v 1. rade ako zložku práva bude potrebné posúdiť, či nebol krytý v rámci náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia už priznanej, resp. aktuálne požadovanej v prebiehajúcom inom súdnom spore.

50. Pokiaľ ide o nároky žalobkyne v 2. rade, aj odvolací súd zdôrazňuje, že obdobný nárok náhrady ujmy príbuznej osoby vo vzťahu k osobe zdravotne poškodenej pri dopravnej nehode, v namietanom uznesení Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 426/2014 nebol predmetom preskúmania, keďže nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňovala iba osoba poškodená pri dopravnej nehode. Javí sa tiež, že návrh na náhradu nemajetkovej ujmy osoby príbuznej vo vzťahu k poškodenému preživšiemu pri dopravnej nehode, bez ďalšieho nevylúčil ani Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 7Cdo 65/2013. V prípade manžela (žalobcu v 2. rade) poškodenej žalobkyne v 1. rade, v konaní Krajského súdu Trnava sp. zn. 24Co 202/2011 sa dovolací súd iba stotožnil so záverom odvolacieho súdu v zmysle tom, že zásah do osobnostných práv žalobcu v 2. rade nedosahoval intenzitu, ktorá by opodstatňovala priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

51. Podľa odvolacieho súdu sa však prvoinštančný súd nevyporiadal dostatočne s argumentáciou žalovaného vo vzťahu k priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy a jej primeranosti, pokiaľ ide o osobu žalobkyne v 2. rade. Súd prvej inštancie v zásade správne zdôraznil, že pri rozhodovaní o nároku žalobkyne v 2. rade na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia jej dcéry, žalobkyne v 1. rade pri dopravnej nehode došlo k citeľnému zásahu do práv žalobkyne v 2. rade v rámci jej súkromného a rodinného života. Nebolo sporné, že medzi žalobkyňami pred dopravnou nehodou existovali silné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy, pričom ťažkým postihnutím zdravia žalobkyne v 1. rade došlo aj k zásahu do týchto osobnostných práv žalobkyne v 2. rade. Súd prvej inštancie skonštatoval, že predmetné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy existujú medzi žalobkyňami aj v súčasnosti, ich kvalita je neporovnateľne nižšia a nemožno ich plnohodnotne rozvíjať a to pokiaľ ide o vzťah žalobkyne v 2. rade ako matky s dcérou.

52. Vo všeobecnosti platí, že pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy je potrebné prihliadať na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom a rodinnom živote, či ďalšom spoločenskom uplatnení.

53. Pokiaľ ide o výšku nemajetkovej ujmy priznanej vo vzťahu k žalobkyni v 2. rade, odvolací súd poukazuje na to, že si uvedomuje balansujúcu judikatúru súdov vo vzťahu k rozsahu nemajetkovej

ujmy priznávanej predovšetkým vo vzťahu k blízkym osobám po tom, čo došlo k úmrtiu osoby účastnej pri dopravnej nehode. Rozhodne nie je úmyslom odvolacieho súdu bagatelizovať dôsledky zásahu do osobnostných práv žalobkyne v 2. rade v dôsledku trvalého a ťažkého zdravotného postihnutia žalobkyne v 1. rade, jej dcéry pri dopravnej nehode. Súd prvej inštancie v tomto zmysle správne akcentoval, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je náhradou za plnohodnotný život a zdravie, keďže ťažko možno konštatovať, že by akákoľvek finančná suma bola dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu a aby nahradila pôvodné, dopravnou nehodou nedotknuté súkromie a rodinný život žalobkyň. Jej účelom má byť zmiernenie následkov vzniknutej ujmy a rozhodne v tejto súvislosti musí ísť o ujmu priznanú v primeranom finančnom rozsahu.

54. Odvolací súd preto príkladmo poukazuje na rozhodovacia činnosť iných súdov vo veciach týkajúcich sa náhrad nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým smrťou blízkej osoby pri dopravnej nehode;

- rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 16C 627/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Trnava sp. zn. 25Co 214/2016, ktorým bola priznaná nemajetková ujma manželke a deťom nebohého vo výške po 12.500 eur, 9.000 eur, 5.000 eur a 4.000 eur;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 2Cdo 154/2010 - smrť dcéry pri dopravnej nehode spôsobenej stavom vozovky, kde súdy priznali 2x po 17.000 eur za zásah do práv jej rodičov;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo 139/2011 - smrť chodkyne (dcéry), zrazená chodkyňa na prechode pre chodcov, keď súdy priznali 2x po 15.000 eur a 2x po 2.000 eur za zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov;
- rozhodnutie Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 14Co 339/2011 - smrť syna pri dopravnej nehode, kde súdy priznali sumu 8.600 eur za zásah do práv na ochranu osobnosti;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 1MCdo 10/2013 - smrť syna pri dopravnej nehode - súdy priznali 2x po 8.300 eur za zásah do práv rodičov;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo 77/2009 - smrť syna / brata pri dopravnej nehode, kde súdy priznali 3x po 6.638,78 eur za zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 3CdoGp 1/2016 - smrť syna / brata pri dopravnej nehode, kde v konaní súdy priznali 2x po 15.000 eur za zásah do práv rodičov a 1x 5.000 eur za zásah do práv pozostalého brata;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 57/2018 - smrť manžela žalobkyne pri dopravnej nehode, kde súdy priznali okrem iného 18.000 eur nemajetkovú ujmu žalobkyňi;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo 228/2018 - usmrtienie chodkyne, účastníkmi konania boli pozostalý manžel a deti nebohej, kde súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume 12.500 eur žalobcovi v 1. rade a ostatným žalobcom každému po 7.000 eur;
- rozhodnutie NS SR sp. zn. 6Cdo 107/2016 - usmrtienie rodinného príslušníka pri dopravnej nehode, kde súdy priznali náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým 2x po 16.500 eur.

55. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní preto opätovne rozhodne o požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy aj vo vzťahu medzi žalobkyňou v 2. rade a žalovaným a predovšetkým sa vysporiada s jej rozsahom v závislosti od vyjadrených právnych záverov, ako aj právnej argumentácie žalovaného v konaní tak, aby pokiaľ bude priznávať nemajetkovú ujmu menovanej strane sporu, táto musí byť so zreteľom na uvedené, ako aj všetky okolnosti prejednávanej veci, rozsahom primeraná. Súd prvej inštancie vo veci rozhodne tak, aby štruktúra odôvodnenia rozhodnutia zodpovedala kritériám vyplývajúcim z ust. § 220 ods. 2 CSP. Je potrebné zdôrazniť, že vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa strane odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy, nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

56. V ďalšom konaní o veci sa rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).